

LITURGIA GODZIN

Krótki przewodnik co, gdzie i jak! Na podstawie Tomu 0.

1. Czym jest Liturgia Godzin?

Liturgia Godzin, zwana też oficjum (od łacińskiego *officium divinum*) lub popularnie nazywana brewiarzem, jest modlitwą, która przedłuża celebrację obecności Chrystusa w Eucharystii. Jest wypełnieniem polecenia dla Apostołów by „nieustannie się modlić” (1 Tes 5, 17). Jej celem jest uświęcić wszystkie pory dnia i nocy poprzez uwielbienie Boga. Jest to modlitwa Chrystusa i jego ciała – Kościoła zwrócona do Ojca.

Składa się z:

- **Godziny czytań** – jest to odpowiednik dawnych nokturnów, modlitwy nocnej. Obecnie odmawiana jest o dowolnej porze dnia
- **Jutrzni** – modlitwa poranna
- **Godzin w ciągu dnia** – przedpołudniowa, południowa i popołudniowa (*tertia, sexta, nona*)
- **Nieszporów** – modlitwa wieczorna, będąca dziękczynieniem za kończący się dzień
- **Komplety** – modlitwa odmawiana bezpośrednio przed snem

2. Czym jest Brewiarz?

Jest to księga Liturgiczna do odprawiania liturgii godzin. W Polsce istnieje wydanie IV tomowe: Tom I- Okres Adwentu i Okres Narodzenia Pańskiego; tom II – Wielki Post i Okres Wielkanocny; tom III – Okres zwykły tygodnie I-XVII; tom IV – Okres zwykły tygodnie XVIII-XXXIV oraz tom dodatkowy (wakacyjny) – Okres zwykły tygodnie IX-XXVII i dodatkowe teksty o świętych.

Istnieje także Brewiarz wersja skrócona tom 0, z której najczęściej korzystają osoby świeckie. Zawiera on przekrój całego roku liturgicznego, bez podziału na poszczególne tomy.

W przypadku gdy nie mamy wydania papierowego, Liturgię Godzin możemy odmawiać także ze strony internetowej: brewiarz.pl lub aplikacji na telefon: *brewiarz*, *Pismo Święte*.

3. Czym jest Wezwanie? (str. 691)

Wezwanie rozpoczyna całodzienny cykl modlitwy Liturgią Godzin. Wezwanie odmawia się na stojąco albo przed Godziną Czytań, albo przed Jutrznia – w zależności od tego, którą z tych Godzin rozpoczynamy dzień. Składa się z dwóch części:

- **Werset: Panie otwórz wargi moje** (wypowiada je przewodniczący modlitwie – jeśli taki jest) oraz odpowiedź: **a usta moje będą głosić Twoją chwałę**. Podczas słów **Panie otwórz wargi moje**, należy uczynić znak krzyża na ustach. Tymi słowami Kościół zachęca nas do głoszenia chwały i miłości Bożej.
- **Psalm z antyfoną** – Odmawiany z sposób responsoryjny: najpierw recytuje się antyfonę, potem powtarza się ją, recytuje zwrotkę i znów powtarza antyfonę. Jeżeli modli się tylko jedna osoba, może ona antyfonę recytować tylko na początku psalmu. Antyfona zmienia się codziennie

i odpowiada konkretnemu dniu liturgicznemu. Podczas Wezwania odmawia się jeden z czterech psalmów – 95, 100, 24, 67. Jeżeli któryś znajduje się w modlitwie danego dnia, należy go zastąpić psalmem 95.

4. GODZINA CZYTAŃ (str. 696)

Zawiera teksty zaczerpnięte z Pisma Świętego oraz wybrane fragmenty pism doktorów Kościoła i innych pisarzy kościelnych. Ponad to obejmuje również hymn i psalmy, kończy się zaś modlitwą. Można ją odmawiać o dowolnej porze dnia, nawet dnia poprzedniego po odmówieniu Nieszporów i zapadnięciu nocy. Struktura:

- **Wezwanie lub werset – postawa stojąca**
 - Jeśli jest pierwszą modlitwą dnia rozpoczynamy od **Wezwania**
 - W innym wypadku rozpoczyna ją werset **Boże wejrzyj ku wspomnieniu memu**, podczas którego należy się przeżegnać, pozostali uczestnicy odpowiadają: **Panie, pośpiesz ku ratunkowi memu**. Następnie odmawia się aklamację: **Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu. Jak była na początku, teraz i zawsze i na wieki wieków. Amen**, dodając poza okresem Wielkiego Postu również **Alleluja**.
- **Hymn – postawa stojąca**
- **Psalmodia**
 - Składa się z trzech psalmów lub ich części wraz z odpowiednimi antyfonami. Przed każdym psalmem odmawiamy antyfonę, która pozwala lepiej zrozumieć psalm. Psalm można odmawiać dzieląc wiersze pomiędzy dwie strony chóru. Po omówieniu każdego psalmu, odmawia się aklamację: **Chwała Ojcu...**
- **Czytania**
 - Przed czytaniem odmawia się werset. Składa się z dwóch części: pierwszą odmawia przewodniczący, drugą uczestnicy
 - Po wersecie zamieszczono dwa czytania- jedno pochodzi z Pisma Świętego, drugie z pism Ojców Kościoła lub pisarzy Kościoła.
- Wyjątek w Niedziele podczas Oktawy Wielkanocy i Narodzenia Pańskiego w uroczystości i święta odmawia się **Ciebie Boga wysławiamy**
- **Modlitwa przypadająca na dany dzień – postawa stojąca**
 - Rozpoczynamy od wezwania: **Módlmy się**. Na jej zakończenie wszyscy odpowiadają **Amen**.
- **Zakończenie- postawa stojąca**
 - Przewodniczący – **Błogosławmy Panu**, pozostali odpowiadają: **Bogu niech będą dzięki**.

5. JUTRZNIA (str. 702)

Uświęca poranne godziny dnia. Odprawiana o brzasku nowego dnia stanowi wspomnienie zmartwychwstania. Zaleca się jej odprawianie także świeckim. Struktura:

- **Wezwanie lub werset**
 - Tak jak w Godzinie Czytań
- **Hymn**
 - Tak jak w Godzinie Czytań
- **Psalmodia**

- Składają się z jednego psalmu odpowiadającego godzinie porannej, pieśni ze Starego Testamentu i drugiego hymnu pochwalnego
- Sposób odmawiania tak jak w Godzinie Czytań
- **Czytanie krótkie**
 - Krótkie czytanie dobrane do danego dnia. Należy je odczytywać jako Słowo Boże. Po czytaniu można wygłosić krótką homilię, wyjaśniającą czytanie. Po czytaniu lub homilii następuje chwila ciszy.
- **Responsorium krótkie**
 - Odpowiedź na czytane słowo Boże.
- **Pieśń Zachariasza – postawa stojąca**
 - Pieśń pochodząca z Nowego Testamentu. Posiada swoją antyfonę. Zaczyna się od słów: **Błogosławiony Pan Bóg Izraela...** Na początku ten pieśni czyni się znak krzyża świętego. Na zakończenie pieśni dodaje się werset **Chwała Ojcu...**
- **Prośby – postawa stojąca**
 - Prośby poświęcają cały dzień i pracę Pan Bogu. Zaczyna się od wstępu odczytywanego przez prowadzącego modlitwę. Następnie przedstawiciel odczytuje prośby, po każdej z nich uczestnicy wspólnie wypowiadają werset zawarty w tekście modlitwy.
- **Ojciec Nasz- postawa stojąca**
 - Można poprzedzić krótkim wprowadzeniem
- **Modlitwa końcowa – postawa stojąca**
 - Tak jak w Godzinie Czytań, bez wezwania Módlmy się.
- **Błogosławieństwo**
 - Jeżeli obecny jest kapłan lub diakon udziela on błogosławieństwa. Jeżeli jest nieobecny jutrznie kończy się sformułowaniem: **Niech na Bóg błogosławi, broni od wszelkiego zła i doprowadzi do życia wiecznego. Amen.**

6. MODLITWA W CIĄGU DNIA (str. 706)

Ma za zadanie uświęcenie dnia pośród pracy. Składa się z trzech części: modlitwy przedpołudniowej, południowej i popołudniowej. Jeżeli nie obowiązują inne przepisy wystarczy odmówić jedną część. Zobowiązani są przede wszystkim Ci, którzy prowadzą życie kontemplacyjne. Struktura:

- **Werset- zobacz Godzina czytań**
- **Hymn- zob. Godzina Czytań**
- **Psalmodia**
 - występuje psalmodia dwojakiego rodzaju: bieżąca i dodatkowa. Tej drugiej używa się tylko wtedy, gdy odmawia się więcej niż jedną modlitwę w ciągu dnia. W pozostałych przypadkach korzysta się tylko z psalmodii bieżącej.
 - Składają się z trzech psalmów lub ich części. Sposób odmawiania **zob. Godzina Czytań**
- **Krótkie czytanie**
 - Dobrane odpowiednio do dnia. Odpowiedzią jest chwila ciszy oraz werset, którego pierwszą część wypowiada przewodniczący, a drugą uczestnicy.
- **Modlitwa końcowa – zob. Godzina czytań**
- **Zakończenie – zobacz Godzina Czytań**

7. NIESZPORY (str.709)

Odprawia się w porze wieczornej, gdy dzień już się kończy. Uroczystości i niedziele mają I i II nieszpory. I nieszpory odmawia się wieczorem dnia poprzedniego, II w niedzielę lub uroczystość wieczorem. Struktura:

- **Werset- zob. Godzina czytań**
- **Hymn – zob. Godzina czytań**
- **Psalmodia**
 - Składa się z dwóch psalmów lub ich części oraz pieśni z Nowego Testamentu.
 - Sposób odmawiania **zob. Godzina czytań**
- **Krótkie czytanie – zob. jutrznia**
- **Responsorium – zob. jutrznia**
- **Pieśń Maryi**
 - Pieśń zaczerpnięta z Nowego Testamentu
 - Sposób odmawiania **zob. jutrznia**
- **Prośby**
 - Modlitwy wstawiennicze. Sposób odmawiania **zob. jutrznia**
- **Ojcze Nasz – zob. jutrznia**
- **Modlitwa końcowa – zob. jutrznia**
- **Błogosławieństwo – zob. jutrznia**

8. KOMPLETA (str. 1165)

Ostatnia modlitwa dnia, odmawia się ją przed spoczynkiem, nawet po północy. Struktura:

- **Werset – zob. godzina czytań**
- **Rachunek sumienia**
 - Odmawia się go w ciszy lub włącza się go w akt pokuty
- **Hymn – zobacz godzina czytań**
- **Psalmodia**
 - Składa się z jednego lub dwóch psalmów z ich antyfonami.
 - Sposób odmawiania – **zob. godzina czytań**
- **Krótkie czytanie – zob. jutrznia**
- **Responsorium**
 - Każdego dnia takie samo. Zaczyna się od słów: **w ręce twoje Panie ...**
- **Pieśń Symeona zob. jutrznia**
- **Modlitwa końcowa – zob. godzina czytań**
- **Zakończenie-**
 - Zakończenie: **Noc spokojną i śmierć szczęśliwą niech nam da Bóg wszechmogący, Ojciec i Syn, i Duch Święty. Amen.**
- **Antyfona ku czci Najświętszej Maryi Panny.**
 - Treść antyfon umieszczone w formularzu. W okresie Wielkanocnym jest to zawsze Królowo nieba...

STRUKTURA BREWIARZA 0

1. Teksty okresowe str. 39-656

Znajdziesz tutaj teksty na okres:

- Adwentu (41)
- Narodzenia Pańskiego (134)
- Wielkiego Postu (245)
- Wielkiego Tygodnia (373)
- Triduum Paschalnego i Zmartwychwstania (396)
- Wielkanocny (444)
- Zwykły (604)
- Niedziela Chrystusa Króla Wszechświata (644)

2. Uroczystości Pańskie w Okresie zwykłym str. 657-688

Znajdziesz tutaj teksty:

- Najświętszej Trójcy (659)
- Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (666)
- Najświętszego serca Pana Jezusa (678)

3. Tygodnie str. 715-1188

Znajdziesz tutaj teksty:

- Tydzień I (717)
- Tydzień II (829)
- Tydzień III (945)
- Tydzień IV (1053)
- Modlitwa na zakończenie dnia – kompleta (1165)
- Psalmody dodatkowa (1186)
- Formy do Ojciec Nasza (1188)

4. Teksty własne o świętych str. 1189-1584

Tutaj znajdziesz poszczególne wspomnienia, święta i uroczystości obchodzone w kalendarzu Liturgicznym. Poukładane są one miesiącami. Jeżeli nie wiesz czy w danym dniu jest jakieś wspomnienie, sprawdź to w kalendarzu umieszczonym na stronie 17.

5. Teksty wspólne

- Na poświęcenie kościoła (1587)
- O Najświętszej Maryi Pannie (1601)
- Wspomnienie Najświętszej Maryi Pannie w sobotę (1618)
- O Apostołach (1625)
- O wielu męczennikach (1638)
- O jednym męczenniku (1654)
- O pasterzach Kościoła (1669)
- O doktorach Kościoła (1688)
- O dziewicach (1693)
- O świętych mężczyznach (1704)

- O świętych kobietach (1717)
- O zakonnikach (1728)
- O świętych, którzy pełnią dzieła miłosierdzia (1735)
- O wychowawcach (1733)

DOBÓR ODPOWIEDNICH TEKSTÓW

Teraz zostaną zacytowane fragmenty z Ogólnego Wprowadzenia Do Liturgii Godzin, które najbardziej precyzują dobór tekstów.

NIEDZIELA

„204. Oficjum niedzieli rozpoczyna się od I Nieszporów (w sobotę). Wszystko bierze się z psalterza z wyjątkiem części własnych.”

Komentarz: Należy sprawdzić w oficjum z niedzieli, który mamy tydzień, aby dobrać wszystkie odpowiednie teksty.

OBCHODY KU CZCI ŚWIĘTYCH

219. Obchody ku czci świętych dzielą się na uroczystości, święta i wspomnienia.

224. W braku tekstów własnych należy się posłużyć odpowiednimi Tekstami wspólnymi o świętych.

A) UROCZYSTOŚĆ

225. Uroczystości rozpoczynają się od I Nieszporów dnia poprzedniego.

226. I i II Nieszpory mają własny hymn, antyfony, czytanie, responsorium i modlitwę końcową. W braku części własnych należy się posłużyć Tekstami wspólnymi... II Nieszpory mają własne psalmy i pieśń. Prośby są własne lub z Tekstów wspólnych.

227. Jutrznia ma własny hymn, antyfony, czytanie, responsorium i modlitwę końcową. W razie ich braku należy zaczerpnąć te części z Tekstów wspólnych.

228. W Godzinie Czytań wszystkie części są własne, tzn. hymn, antyfony i psalmy, czytania i responsoria...

229. W Modlitwie w ciągu dnia (przedpołudniowej, południowej i popołudniowej) odmawia się hymn wyznaczony na ten dzień w psalterzu, chyba że podano inną wskazówkę. Psalmy są dobrane spośród tzw. gradualnych z własną antyfoną, a jeśli ta uroczystość przypada w niedzielę, to psalmy bierze się z I niedzieli w psalterzu. Czytanie i modlitwa końcowa są własne. Niektóre uroczystości Pańskie mają własne psalmy.

230. W Modlitwie na zakończenie dnia wszystko bierze się z niedzieli, odpowiednio po I Nieszporach lub po II Nieszporach.

B) ŚWIĘTO

231. Święta nie mają I Nieszporów z wyjątkiem świąt Pańskich przypadających w niedzielę. Godzinę Czytań, Jutrznę i Nieszpory odprawia się jak w uroczystości.

232. W Modlitwie w ciągu dnia (przedpołudniowej, południowej i popołudniowej) odmawia się hymn codzienny. Psalmy i antyfony są z dnia bieżącego w psalterzu, chyba że tradycja lub specjalne względy

przemawiają za posłużeniem się antyfoną własną, co zaznaczono na właściwym miejscu. Czytanie i modlitwa końcowa są własne.

233. Modlitwa na zakończenie dnia jest z dnia bieżącego w psalterzu.

C) WSPOMNIENIE

235. W Godzinie Czytań, Jutrzni i Nieszporach:

a) psalmy i antyfony są z dnia bieżącego w psalterzu, wyjąwszy wspomnienia mające własne antyfony lub psalmy, co zaznaczono na właściwym miejscu;

b) w razie braku następujących tekstów własnych: antyfony Wezwania, hymnu, czytań, antyfon do pieśni Zachariasza i pieśni Maryi oraz próśb, odnośne teksty bierze się z Tekstów wspólnych lub z dnia bieżącego w psalterzu;

c) modlitwa końcowa jest o świętym;

d) pierwsze czytanie w Godzinie Czytań i jego responsorium bierze się z Pisma św., podane na dzień bieżący. Drugie czytanie jest hagiograficzne z jego responsorium; gdy go brak, bierze się je z Tekstów wspólnych.

236. Modlitwa w ciągu dnia (przedpołudniowa, południowa i popołudniowa) oraz Modlitwa na zakończenie dnia są z dnia bieżącego w psalterzu.

ŁĄCZENIE MSZY ŚWIĘTEJ Z LITURGIĄ GODZIN

94. Jeżeli Jutrznia, czy to w chórze, czy też odmawiana wspólnie, poprzedza bezpośrednio Mszę św., liturgię rozpoczyna się albo od wersetu wprowadzającego i hymnu tej Godziny, albo od Wejścia i towarzyszącego mu śpiewu, po którym następuje pozdrowienie wypowiedane przez celebransa. Pierwszy sposób jest wskazany zwłaszcza w dni powszednie, a drugi przede wszystkim w dni świąteczne. W takim wypadku opuszcza się jeden z obrzędów wstępnych.

Następnie odmawia się, jak zwykle, psalmy Jutrzni. Po nich, opuściwszy krótkie czytanie, akt pokuty, oraz gdy wynika to z okoliczności, Panie, zmiłuj się, odmawia się Chwała na wysokości Bogu, jeśli rubryki to przewidują. Potem celebrans odmawia modlitwę ze Mszy św., po czym sprawuje się liturgię słowa.

Modlitwę powszechną odmawia się jak zazwyczaj we Mszy św. We Mszy porannej dni powszednich można jednak użyć w tym miejscu próśb z Jutrzni.

Po Komunii św. i towarzyszącym jej śpiewie wykonuje się pieśń Błogosławiony Pan, Bóg Izraela wraz z jego antyfoną. Następnie celebrans odmawia modlitwę po Komunii św. i kończy Mszę św. jak zazwyczaj.

95. Jeżeli Modlitwa w ciągu dnia (to znaczy przedpołudniowa, południowa lub popołudniowa, w zależności od pory dnia) odprawiana publicznie, poprzedza bezpośrednio Mszę św., wtedy liturgię rozpoczyna się albo od wersetu wprowadzającego i hymnu danej Godziny (dotyczy to przede wszystkim dni powszednich), albo od Wejścia i towarzyszącego mu śpiewu oraz pozdrowienia wypowiedanego przez celebransa (szczególnie w dni świąteczne). W takim wypadku opuszcza się jeden z obrzędów wstępnych.

Potem odmawia się psalmy, a opuściwszy krótkie czytanie i akt pokuty, oraz ewentualnie Panie, zmiłuj się, odmawia się, jeżeli jest to przewidziane przez rubryki, Chwała na wysokości Bogu. Następnie celebrans odmawia modlitwę ze Mszy św.

96. Nieszpory łączy się z Mszą św. podobnie jak Jutrznie, jeśli bezpośrednio ją poprzedzają. Jednakże I Nieszpory uroczystości i niedziel oraz świąt Pańskich przypadających w niedzielę można odprawiać dopiero po Mszy św. dnia poprzedzającego lub soboty.

Julia Skowrońska